

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР
НАУКОВО-ПРИРОДОЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Том IX

ВИДАВНИЦТВО АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР
КИЇВ — 1961

16727

57
Н-34

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР
НАУКОВО-ПРИРОДОЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Том IX

16727

ВИДАВНИЦТВО АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР
КИЇВ — 1961

Б. В. М. С. А.

ЗООЛОГІЯ

МАТЕРІАЛИ ДО ВИВЧЕННЯ ЖУКІВ-ВУСАЧІВ
(COLEOPTERA, CERAMBYCIDAЕ) УКРАЇНИ

І. К. Загайкевич

Експедиційні виїзди в різні пункти УРСР та опрацювання колекційних матеріалів дали нам змогу зібрати нові дані про фауну жуків з родини вусачевих України. Це повідомлення доповнює нашу попередню статтю про рідкісні види вусачевих (Загайкевич, 1960).

Rhamnusium testaceipenne Pic. Кримська обл., Алушта, 20.V 1958 р., 1 екз., І. Загайкевич. Рідкісний вид, поширений в Малій Азії, Сирії, на Кавказі (Сухумі, Вірменія) та в Криму.

Pachyta lamed L. Нам відомий з окол. с. Кременці (кол. Татарів) та з Говерляньського лісництва, Яремчанського р-ну, Станіславської обл. Рідкісний вид фауни Карпат.

Evodinus interrogationis L. Львівська обл., окол. с. Тухля, Славського р-ну, 18.VIII 1900 р., 1 екз., Е. Мазур. Дуже рідкісний вид фауни Карпат, бореально-альпійський релікт. Попередні автори (І. Криницький) наводили цього вусача з Харківщини.

Evodinus clathratus F. Закарпатська обл., окол. гори Петрос, 19.VI 1957 р., І. Вайнагій; окол. Менчула Квасівського, Рахівського р-ну, 10.VI 1958 р.; там же, 23.VI 1959 р.; Кевелівське лісництво, 22.V 1960 р., на вирубці, 2 екз., Д. Владишевський; Станіславська обл., Говерляньське лісництво, 1958—1960 рр., багато екземплярів, І. Загайкевич; окол. х. Черник, Надвірнянського р-ну, 19.VI 1952 р., 1 екз., І. Загайкевич. Ендемічний вид для гірських місцевостей Середньої Європи (Альпи, Татри, Карпати). На Україні в межах території до 1939 р. не був виявлений. За нашими спостереженнями в Говерляньському лісництві, заселяє

лежачі обгорілі стовбури ялини. Додаткове живлення жуків відбувається на квітках. Крім типової форми, часто зустрічаються й аберації.

Gaurotes excellens Вгапс. Станіславська обл., окол. с. Ворохта, Яремчанського р-ну, кінець червня 1911 р., Е. Локай; окол. с. Ворохта, гора Ребровач, 14.VI 1922 р., 1 екз., А. Штекль, наша колекція; окол. гори Говерли, 12.VIII 1932 р., зібрав Зборнік, колекція Я. Роубала. Рідкісний ендемічний вид гір Середньої Європи (Карпати, Татри, Трансильванія), описаний в 1874 р. з Словаччини. В СРСР в межах території до 1939 р. не був виявлений. Личинки розвиваються в корінні жимолості чорної.

Acmaeops septentrionis C. Thoms. Закарпатська обл., урочище «Козмешек», Рахівського р-ну, на квітах, К. Прокш.

Acmaeops collaris L. Вусач листяного сухостою. Дуже поширений в листяних лісах УРСР. Жуки додатково живляться на квітах. За літературними даними (Плавильщиков, 1955), личинки розвиваються під корою відмираючих дубів і каштанів. 22 червня 1956 року ми спостерігали відкладання яєць в нижній частині стовбура стоячого засохлого граба (Журавлівське лісництво, Вінницька обл.).

Cortodera holosericea F. Сталінська обл., Велико-Анадольське лісництво, Ольгинського р-ну, 3 екз., фонди ЗІН*. Рідкісний вид.

Cortodera reitteri Pic. Кортодера Рейттера. Луганська обл., окол. х. Червона Могила (кол. Провалля), Свердловського р-ну, заказник «Провальський степ», 31.V та 1.VI 1952 р., 2 екз., С. Медведєв, наша колекція. Рідкісний вид, новий для фауни України.

Leptura fulva Deg. = *L. tomentosa* F. Поділля, Соколівка, 1900 р., колекція Чаки; Закарпатська обл., урочище «Оса», 28.VII 1929 р.; окол. с. Пасіка, Свалявського р-ну, 3.VIII 1929 р., К. Єшатко; Харківська обл., дачна місцевість Рижів на захід від Харкова, 17.VI 1926 р., С. Федоров. Рідкісний вид, поширений переважно в Західній Європі.

Judolia sexmaculata L. Станіславська обл., с. Кременці (кол. Татарів), Яремчанського р-ну, 16.VIII, 1 екз., колекція В. Лазорка; окол. с. Ворохта, 20.VI, 1 екз., А. Штекль; Говерляньське лісництво, 15.VII 1958 р., 1 екз., І. Загайкевич; окол. х. Черник, Надвірнянського р-ну, 19.VI 1952 р., 1 екз., І. Загайкевич.

Strangalia nigripes nigripes (Deg.). Странгалія чорнонога. Житомирська обл., окол. м. Олевська, Б. Сокановський, колекція М. Плавильщикова; Ровенська обл., окол. с. Красне, Демидівського р-ну, В. Караваєв; Волинська обл., окол. м. Ковеля, В. Мончинський; Київська обл., окол. Києва, Н. Черкунов. З суміжних територій ця странгалія відома з Білорусії (Беловезька Пуща, 25.VI 1935 р., 1 екз., Г. Цішкевич), Брянського лісового масиву, (М. Старк) та з Словаччини. Рідкісний вид, східно-бореальний елемент у фауні України.

* ЗІН — Зоологічний інститут АН СРСР.

Strangalia thoracica (Creutz.). Закарпатська обл., окол. с. Пасіка, Свалявського р-ну, 19—20. VII 1929 р., К. Єшатко; Харківська обл., Зміїв, окол. біологічної станції, лісовий масив, що тягнеться до Коробових хуторів вздовж р. Сів. Донець, 12. IV 1927 р., під корою на порубці в лісі, 1 екз. (*ab. obscurissima* Pic), Д. Зайцев; «Волинь», Б. Сокановський, колекція М. Плавильщикова. Дуже рідкісний реліктовий вид, східно-бореальний елемент у фауні України. З суміжних територій відомий з Білорусії (Беловезька Пуща, 11. VIII 1933 р., 1 екз., фонди ПМ*); Брянського лісового масиву (М. Старк) та з Словаччини. Личинки розвиваються в старих буках і, можливо, в березах та яворах.

Necydalis ulmi Chev. = *N. abbreviata* Panz. = *N. panzeri* Hagold. Вусач коротконадкрилий в'язовий. Південно-західна Україна (М. Плавильщиков, 1936); Чернівецька обл., урочище «Горечка» біля Чернівців, на в'язах, 1 екз., О. Марку; Закарпаття, Луги, Д. Куті (1896); Вигорлат (Л. Гейровський). Й. В. Якубовський (1915) вказує цього вусача під назвою *Necydalis abbreviata* (якщо визначення було правильне. — І. З.) з околиць м. Кам'янка-Подільського. М. Ломницький (1885) помилково наводив для Станіславщини.

Necydalis major L. = *N. salicis* Muls. = *N. abbreviata* Fab. Вусач короткокрилий великий. Кримська обл., Аянська дача, 26. VII 1898 р. (ст. ст.) **, груша, 1 екз.; гора Чатир-Даг, 6. VIII 1858 р., 1 екз., наша колекція. Вид відомий з багатьох пунктів на Україні, але зустрічається рідко. В Криму його поширення має реліктовий характер. В колекціях деякі екземпляри цього виду були визначені як *N. ulmi* Chev.

Trichoferus cinereus (Vill.). Кримська обл., Кутузівка (кол. Корбек), 3. VII 1907 р. (ст. ст.), О. Кириченко, фонди ЗІН. Рідкісний вид, середземноморський елемент у фауні Криму.

Axinopalpis gracilis (Grup.). Вусач стрункий, Київської обл., окол. Києва, В. Пятакова, колекція М. Плавильщикова. Вид описаний професором зоології Харківського університету І. А. Криницьким в 1832 р. з Харківщини, на Україні зустрічається дуже рідко. З суміжних територій відомий з РРФСР (Брянський лісовий масив, 2 екз., М. Старк), Угорщини та Словаччини.

Obrium cantharinum (L.). Тернопільська обл., окол. с. Гаї-Бучацькі, Бучацького р-ну, 28. VIII, 1 екз., фонди ПМ. Київська обл., Київ, Голосієве, 20 і 23. VII 1933 р., 2 екз., О. Лебедев, фонди ІЗУ ***; Закарпатська обл., Мармарощина (без дати), фонди ЗІН. Вид взагалі значно поширений, але на Україні зустрічається рідко.

Molorchus kiesenwetteri Muls. et Rey. Кримська обл., Кутузівка (кол. Корбек), 23. V 1908 р. (ст. ст.), 1 екз., фонди ЗІН; Черкаська обл., Канівський р-н, урочище «Монастирок», 11. VI

* ПМ — Науково-природознавчий музей АН УРСР.

** Дати показано, згідно етикеток, за старим календарним стилем.

*** ІЗУ — Інститут зоології АН УРСР.

1952 р., 1 екз., наша колекція. Вид поширений в південній та середній смугах Європейської частини СРСР, на Україні зустрічається рідко. В 1883 р. описана Гангльбауером окрема форма цього виду (*morpha schmidti* Ganglb.) з Галичини.

Anisarthron barbipes (Schgnk.). Львівська обл., м. Львів, 24. VI 1960 р., 2 екз., І. Загайкевич. К. К. Фасулаті (1955) наводить цього вусача для Закарпатської області без зазначення часу й місця знаходження. С. І. Медведєв (1956) вважає Карпати північною межею поширення вказаного виду.

Rhopalopus ungaricus (Hrbst.) = *Rh. fischeri* Grup. Київська обл., Київ, 19. VI 1904 р. (ст. ст.), 1 екз., наша колекція.

Rhopalopus femoratus (L.). Вид поширений в Середній та Південній Європі. В СРСР в межах території до 1939 р. не був виявлений. Закарпатська обл., окол. м. Мукачева, зібрав Турн. Львівська обл., Львів (каталог Б. Сокупа); Шегині, кол. Медиківського р-ну, Т. Трелля. З суміжних територій відомий з Словаччини і Польщі.

Pronocera angusta (Krieschb.). Станіславська обл., окол. с. Ворохта, Яремчанського р-ну, Чорногора — дорога з урочища «Форешенка» до урочища «Заросляк», ялиновий ліс, 1911 р., Е. Локай; урочище «Арджелужа», 5—18. VII, М. Рибінський. О. Марку (1939) знаходив цього вусача в Буковинських Карпатах. Рідкісний ендемічний і реліктовий вид для гірських місцевостей Середньої Європи (південна Німеччина, Чехословаччина, Карпати, Угорщина, Боснія, Тіроль, Стирія, Судети), описаний мюнхенським ентомологом Кріхбаумом в 1844 р. як *Callidium angustum*. В Радянському Союзі в межах території до 1939 р. не був виявлений (М. Плавильщиков, 1940). Заміняє в Карпатах близький сибірський вид *Pronocera brevicollis* (Gebl.).

Lioderus kollari Redtb. Одеська обл., Одеса, 5. VI 1938 р., 1 екз., Мальцев, 1 екз., наша колекція.

Semanotus undatus L. «Волинь», Б. Сокановський, колекція М. Плавильщикова; Київська обл., окол. Києва, Н. Черкунов. О. Марку (1939) наводить цього вусача для Буковинських Карпат. З суміжних територій відомий з Білорусії (Беловезька Пуща, окол. м. Могильова) та Словаччини. Рідкісний вид фауни Полісся і Карпат.

Semanotus ruscicus (F.). Вид наведений під знаком запитання з півдня України (Оглоблін, 1948). З суміжних територій відомий з Словаччини.

Callidium coriaceum Pauck. Станіславська обл., окол. с. Ворохта, Яремчанського р-ну, урочище «Заросляк», 19. VII 1903 р., 1 екз., фонди ПМ; окол. х. Гриньків, Перегінського р-ну, 18. VII 1933 р., 2 екз., С. Капусцінський; Яремчанське лісництво, Яремчанського р-ну, 5. VII 1952 р., на стовбурі засохлої ялини, 1 екз., І. Загайкевич. Рідкісний вид фауни Карпат.

Phymatodes puncticollis Muls. Кримська область, урочище «Курлюк-Су», 10. V 1908 р. (ст. ст.), 1 екз.; Сталінська обл., Ве-

лико-Анадольське лісництво, 25. IV 1908 р. (ст. ст.), з дубових відрубків, Д. Померанцев, фонди ЗІН.

Phymatodes glabratus (Charp.) — *Ph. castaneum* Redtb. Дуже рідкісний вид, поширений в Криму, на південному заході України (окол. м. Кам'янця-Подільського, Й. Якубовський; Поділля, Соколівка, колекція Чакі), на південно-західному Кавказі та в Середній і Південній Європі. О. Марку (1939) наводить цей вид для Буковинських Карпат. Личинки розвиваються на ялівцях і, можливо, на соснах.

Phymatodes fasciatus (Vill.). Вусач плоский виноградний. Зустрічається дуже рідко на південному заході України (Поділля, Соколівка, 1900 р., колекція Чакі, Одеська обл., окол. м. Балти, старі збори Я. Ваньковича). З суміжних територій вид відомий з Молдавії (Кишинів, 6. V 1901 р. (ст. ст.), колекція М. Плавильщикова; Бессарабія, виноградники, збори Остермана) та з Словаччини.

Xylotrechus antilope (Schönh.). Кримська обл., Старий Крим, 10. VI 1905 р. (ст. ст.), 1 екз., О. Кириченко; Кіровоградська обл., «Чорний ліс», Знамянського р-ну, 22. V 1906 р. (ст. ст.), на дубі, Д. Померанцев; Одеська обл., Кодима, 3. VII 1902 р. (ст. ст.), Баженов; Хмельницька обл., окол. м. Кам'янця-Подільського, 17. VI 1911 р. (ст. ст.), 3 екз., В. та Й. Якубовські, фонди ЗІН; Закарпатська обл., окол. м. Мукачева, 16. V 1926 р., на дубі, К. Єшатко; Вінницька обл., окол. залізничної станції Журавлівка, Тульчинського р-ну, 19. VI 1956 р., 1 екз.; там же, 5. VI 1956 р., на стовбурі стоячого ловильного (окільцьованого) дерева дуба на узліссі, 6 екз., І. Загайкевич. За нашими спостереженнями, є шкідником дуба в Лісостепу України.

Clytus tropicus Panz. Хмельницька обл., окол. м. Кам'янця-Подільського, 23. V 1908 р. (ст. ст.), В. та Й. Якубовські, 1 екз., фонди ЗІН.

Cyrtoclytus capra Germ. Сумська обл., Тростянець, 25. VI 1953 р., дно балки, 1 екз., наша колекція. Рідкісний вид, східно-бореальний елемент фауни північно-східної частини УРСР.

Isotomus speciosus Schnd. Клит особливий. Закарпатська обл., окол. с. Чоп, VII 1952 р., 1 екз., Д. Руднев; окол. с. Велика Копаня, Виноградівського р-ну, 25. VII 1958 р., 1 екз., Є. Терезникова, наша колекція.

Purpuricenus kaehleri L. Вусач червононадкрилий Келера. Черкаська обл., Канівський біозаповідник, 23. VI 1958 р., на льоту, 1 екз., В. Долін, наша колекція. Цей красивий вусач відомий з багатьох пунктів на Україні, але зустрічається рідко. Місця знаходження цього виду повинні бути реєстровані.

Parmena balteus unifasciata Rossi. Кримська обл., Гаспра, травень 1932 р., 1 екз.; курорт «Гірська здравниця» (кол. Ереклик), 13. V 1932 р., 1 екз., А. Рейхардт, фонди ЗІН; Крим, 7. VII 1907 р., 1 екз.; окол. Бахчисарая, біля Чуфут-Кале, 26. IV 1953 р., сад, на землі, 5 екз., наша колекція. Східний підвид се-

редземноморського виду, відомий на Україні з Криму та Полтавської області (с. Яреськи, Шишацького р-ну).

Dorcadion aethiops (Scop.). За даними М. М. Плавильщикова (1958), цей вид поширений в СРСР лише в нижньому Придністров'ї та в Молдавії. Нам відомий із Закарпатської області (окол. міст Берегове і Виноградів).

Neodorcadion bilineatum Germ. Одеська обл., окол. Одеси, Аркадія, 24. V 1958 р., 1 екз., наша колекція, Балканський елемент у фауні Дністровсько-Бузького степу.

Monochamus urussovi (Fisch.) = *M. quadrimaculatus* Motsch. Львівська обл., м. Львів, Личаківське кладовище, 21. VI 1959 р., на стежці, 1 екз., наша колекція. Вид новий для фауни України.

Monochamus galloprovincialis pistor Germ. Львівська обл., м. Львів, 1 екз. (без дати), фонди ПМ. На заході України зустрічається рідко.

Monochamus saltuarius Gebl. Станіславська обл., окол. с. Поляниця, Болахівського р-ну, 1 екз. (без дати), наша колекція. Рідкісний вид, новий для фауни України.

Mesosa tylops Daln. Луганська обл., ур. «Леонтіїв байрак», 14. IX 1928 р., 1 екз., Д. Руднев, наша колекція. Новий вид для фауни України.

Mesosa nebulosa F. Вінницька обл., Журавлівське лісництво, 19. VI 1956 р., на стовбурі засохлого граба, 1 екз., І. Загайкевич. Вид зустрічається рідко в лісостеповій зоні УРСР, для граба не був відмічений.

Stenidea genei (Arag.) = *Stenosoma obliquetruncatum* Rosenh. = *S. foudrasi* Muls. На Україні цей рідкісний і маловідомий вид відмічений тільки в Київській (окол. Києва, Н. Черкунов, 1888) та Закарпатській (окол. Ужгорода, IV 1930 р., Чута) областях. Відомий з Словаччини та Угорщини.

Pogonochaerus ovatus Goeze. Вусач вершинний ялицевий. Львівська обл., окол. с. Пасіки біля Львова, 5. IV 1918 р., 2 екз., А. Штекль.

Calamobius filum Rossi. Херсонська обл., о-в Джарилгацький на Чорному морі, С. Медведєв; Кримська обл., окол. с. Рибачого, Туакська балка, 29. V 1958 р., 39 екз.; Канакська балка, багато екз., І. Загайкевич. На Південному березі Криму по приморській смузі жуки трапляються часто (4 екз. на 100 помахів сачком, Канакська балка біля Привітного, 22. V 1958 р.).

Theophilea cylindricollis Pic. Теофілея. Цей рідкісний вид відомий на Україні з Кінбурнської коси на Чорному морі (Чорноморський заповідник, окол. х. Переможного (Кінбурнський), Очаківського р-ну, Миколаївської обл., 24. V 1953 р., 1 екз., Д. Довнар-Запольський).

Leiopus punctulatus Pauc. Вид зустрічається дуже рідко в лісовій зоні Європейської частини СРСР. Раніше його наводили для Харківщини. З суміжних територій відомий з Білорусії

(Н. Арнольд, 1902), Брянського лісового масиву (М. Старк) та з Словаччини.

Acanthocinus reticulatus Razum. Станіславська обл., Яремчанське лісництво, 27. VIII 1959 р., на стовбурі ялиці білої, виведено з лялечок, 3 екз., І. Загайкевич. Вид рідкісний, поширений в Середній та Південній Європі, на заході України проходить східна межа його поширення.

Exocentrus adpersus Muls. Кримська обл., Дегерменкой, 15. VI 1907 р. (ст. ст.), 1 екз., Христофорови, наша колекція.

Exocentrus lusitanus L. = *E. balteatus* Gyllh. Миколаївська обл., Вознесенськ, 5. VII 1949 р., на бересті, виведено з лялечки, 1 екз., наша колекція; Кримська обл., Сімферополь, 18. VI 1953 р., біля в'язів, 1 екз., І. Мальцев; Львівська обл., окол. с. Страдч, Івано-Франківського р-ну, на гілці липи, виведено з лялечок, 7 екз.; там же, косіння сачком, 1 екз., І. Загайкевич; Київська обл., окол. Києва, 22. VII 1933 р., 1 екз., О. Лебедєв (був визначений збирачем як *E. adpersus* Muls.).

Menesia bipunctata Zoubk. Львівська обл., ур. «Рясне» біля Львова, 27. V 1959 р., 1 екз., І. Загайкевич; Закарпатська обл., окол. с. Воловець, 16. VI 1954 р., 4 екз., фонди кафедри зоології Ужгородського університету.

Oberea pupillata Gyllh. Львівська обл., м. Львів, 18. VI 1959 р., 2 екз.; Закарпатська обл., окол. с. Нижні Ворота, Воловецького р-ну, 28. VI 1953 р., кущі на березі р. Латориці, 1 екз., наша колекція. Вид новий для фауни Закарпаття.

Oberea euphorbiae Germ. Черкаська обл., Канівський біозаповідник, о-в Заріччя, 24. VI 1952 р., 1 екз., О. Кришталь; Закарпатська обл., окол. Ужгорода, Л. Гейровський.

Stenostola dubia Laich. = *S. nigripes* F. = *S. ferrea* Papz. Кримська обл., Кримський заповідник, урочище «Хир-Алан», 24. V 1958 р., на льоту о 19 год. 30 хв., біля складу дров у лісі, 1 екз., І. Загайкевич.

Pilemia tigrina Muls. = *P. anchusae* Fuss. Закарпатська обл., Чорна гора, Виноградівського р-ну, 4. VI 1959 р., 1 екз., В. Логвиненко, наша колекція. Новий вид для фауни Закарпатської області.

Phytoecia faldermanni bressigi Mogaw. Херсонська обл., окол. селища Асканія-Нова, Ново-Троїцького р-ну, 18. V 1923 р., заповідний степ, 4 екз., фонди ІЗУ.

Phytoecia nigripes Voet. = *Ph. affinis* Papz. Львівська обл., окол. селища Глиняни, 29. VI 1933 р., 1 екз., В. Стеців; Винники біля Львова, 28. VII 1925 р., 1 екз.; там же, 16. VII 1940 р., 1 екз., В. Лазорко, окол. с. Підбірці біля Винник, 22. VI 1959 р., 1 екз., М. Калужняцька; окол. Нового Яричева, 9. VI 1958 р., 4 екз., наша колекція; Закарпатська обл., окол. с. Мужієве, Бергівського р-ну, 9. V 1952 р., 1 екз. Личинки розвиваються на зонтичних рослинах (бурень золотистий тощо). Вид виявлений в багатьох пунктах на Україні, але зустрічається не часто.

Phytoecia volgensis Kraatz. Вид поширений на південному сході європейської частини СРСР та в Передкавказзі. На Україні виявлений тільки в Харківській області (окол. м. Чугуєва, V 1921 р.).

Phytoecia pustulata pulla Ganglb. Кримська обл., окол. Сімферополя, 11. V 1911 р. (ст. ст.), 1 екз., наша колекція; Херсонська обл., окол. селища Асканія-Нова, Ново-Троїцького р-ну, С. Медведєв.

Phytoecia uncinata Redtb. Львівська обл., окол. с. Лисиничі біля Львова, 26. VI 1943 р., 2 екз.; там же, 11. VI 1943 р., 5 екз.; там же, 14. VI 1943 р., 5 екз.; там же, 27. VI 1943 р., 2 екз.; ур. «Мар'ївка» біля Львова, 11. VI 1943 р., 3 екз.; на вошанці майї, В. Лазорко.

Tetrops gilvipes Fald. Кримська обл., Перевальне, сад, 8. VI 1958 р., І. Загайкевич.

ЛІТЕРАТУРА

- Арнольд Н., Каталог насекомых Могилевской губернии, СПб, 1902.
Загайкевич І. К., Рідкісні та маловідомі види жуків-вусачів (Coleoptera, Cerambycidae) УРСР, Наук. зап. Наук.-природознавч. музею АН УРСР, т. VIII, 1960.
Медведєв С. И., О роли Карпат в формировании энтомофауны Украины, Научн. зап. Ужгородск. ун-та, т. XXI, 1956.
Оглоблин Д. А., Cerambycidae, в кн.: «Определитель насекомых Европейской части СССР» под ред. С. П. Тарбинского и Н. Н. Плавильщикова, ОГИЗ — Сельхозгиз, М.—Л., 1948.
Плавильщиков Н. Н., Насекомые жесткокрылые, т. XXI, XXII, XXIII (вып. I), Жуки-дровосеки, ч. 1—3, Фауна СССР, 1936, 1940, 1958.
Плавильщиков Н. Н., Сем. Cerambycidae, Вредители леса, Справочник, т. II, Изд-во АН СССР, 1955.
Фасулати К. К., Эколого-фаунистический обзор Cerambycidae Закарпатя, Научн. зап. Ужгородск. ун-та, т. XI, 1955.
Якубовский И. В., Материалы к фауне Подольской губ., Жесткокрылые (Coleoptera), II, Зап. Об-ва подольских естествоисп. и любителей природы, т. IV, 1915.
Kuthy D., Fauna regni Hungariae, III, Arthropoda, Budapest, 1896.
Łomnicki M., Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie, Dział Zoologiczny, IV, Chrząszcze, Lwów, 1885.
Marcu O., Die Cerambyciden-Fauna der Bucovina, Folia Zoologica et Hydrobiologica, vol. IX, № 2, Riga, 1939.

МАТЕРИАЛЫ К ИЗУЧЕНИЮ ЖУКОВ-УСАЧЕЙ (COLEOPTERA, CERAMBYCIDAE) УКРАИНЫ

И. К. Загайкевич

Резюме

Приведено 62 вида жуков-усачей. Новые для фауны Украины 4 вида: *Cortodera reitteri* Pic, *Monochamus urussovi* (Fisch.), *M. saltuarius* Gebl. и *Mesosa tyops* Dalm. Указываются место-

находження малоизвестних видів *Evodinus clathratus* F., *Gaurotes excellens* Wagners., *Rhopalopus femoratus* (L.) и *Pronocera angusta* (Kriechb.), не отмеченных для Советского Союза в «Фауне СССР». Указываются кормовые растения для *Evodinus clathratus* F. (ель), *Actaeops collaris* L. (граб), *Mesosa nebulosa* F. (граб) и других видов.

ЗООЛОГІЯ**МАТЕРІАЛИ ДО ФАУНИ ГАМАЗОВИХ КЛІЩІВ
КОМАХОЇДНИХ І ГРИЗУНІВ ВЕРХІВ'Я
БАСЕЙНУ ДНІСТРА**

М. П. Рудишин, О. М. Білоконь

Комахоїдні і гризуни належать до найчисленнішої групи ссавців західних областей УРСР. Проте екологія та біологія багатьох видів цих тварин вивчені ще недостатньо, мало досліджена їх паразитофауна, зокрема гамазові кліщі, які в епідеміологічному відношенні становлять значний інтерес.

Вивченням гамазових кліщів в УРСР почали займатись недавно і переважно в деяких районах Лісостепу (Пиряник, 1955, 1956, 1958, 1959), Криму (Вшивков, 1959), Закарпатської області (Турянін, 1956, 1960) і частково Прикарпаття (Білоконь, 1959). Спеціальних праць про гамазових кліщів верхів'я басейну Дністра немає.

З метою встановлення видового складу фауни гамазових кліщів у 1959—1960 рр. ми провадили дослідження всіх груп паразитичних кліщів та комах, виявлених на комахоїдних і гризунах та в їх гніздах у верхів'ї басейну Дністра. Всього досліджено 499 звірків (табл. 1), з яких 108 належать до комахоїдних (6 видів) і 391 — до гризунів (13 видів).

Серед комахоїдних ссавців найчисленнішими в районі наших досліджень є кріт (*Talpa europaea* L.), бурозубка звичайна (*Sorex araneus* L.), кутора звичайна (*Neomys fodiens fodiens* Schr.), інші види зустрічаються рідше. З гризунів у великій кількості поширені миша жовтогорла (*Apodemus flavicollis* Melch.), полівка лісова (*Clethrionomys glareolus* Schreb.), які станов-

ЗМІСТ

Палеозоологія

П. П. Балабай, Гетеростраки верхнього силуру Поділля	3
С. І. Пастернак, Фауна крейдових відкладів району Рахова, Закарпатської області	12
В. Т. Левицький, Денталіди крейдових відкладів Волино-Подільської плити	24
Л. М. Кудрін, Про знахідку кісток мамонта в околицях Львова	29
С. І. Пастернак і С. П. Коцюбинський, Крейдові відклади Волино-Подільської плити і можливості їх використання в будівельній промисловості	31

Зоологія

В. І. Здун, Личинки трематод наземних молюсків західних областей України	35
В. І. Здун, Матеріали до фауни комах-шкідників фруктових дерев західної Волині	45
І. К. Загайкевич, Матеріали до вивчення жуків-вусачів (Coleoptera, Scambucidae) України	52
М. П. Рудишин, О. М. Білоконь, Матеріали до фауни гамазових кліщів комахоїдних і гризунів верхів'я басейну Дністра	61
М. І. Черкащенко, Матеріали про зараженість ектопаразитами птахів долини верхньої течії Дністра	69
Л. К. Опалатенко, До методики дослідження дихання у риби	76
М. П. Рудишин, Розміщення мишовидних гризунів у рослинних асоціаціях Боржавських полонин і Чорногори	80
М. І. Черкащенко, Ф. І. Страутман, Принципи складання програми стаціонарних досліджень по фауні хребтних тварин високогір'я Карпат	92

Ботаніка

К. А. Малиновський, Геоботанічна характеристика південно-західної частини Чорногірського хребта	104
І. В. Вайнагій, Плодоношення деяких видів трав'янистих рослин в різних гірських поясах Українських Карпат	121
Г. Я. Єрмаченко, Матеріали до динаміки наростання зеленої маси і отавності щучників Чорногори	129
К. О. Улична, Рід <i>Dicranella</i> бріофлори УРСР	140
В. М. Мельничук, <i>Vuxbaumia aphylla</i> Hedw. в околицях Львова	154